

1994-12-01

Redaktör Anders Åström
Nr 44 från starten 1980

1994:3 nytt

Föreningens årskonferens:

Vad ska vi ha
kommunerna till...?

Rapport från
Nässjö

...det var frågan för det hundratal KSP:are
som bevistade föreningens årskonferens
1994.

I SAMARBETE MED

ksp-nytt är en medlemstidning för Föreningen för kommunal statistik och planering, KSP. Tidningen utkommer med 3-4 nummer per år, trycks i ca 500 ex och sänds ut till alla medlemmar samt ett antal övriga intressenter.

Redaktör: Anders Åström
Redaktionskommitté utgörs av KSP:s styrelse

Postadress: **ksp-nytt**
c/o Anders Åström
Uppsala kommun, Box 216
751 04 Uppsala
Tel 018 - 27 13 06
Fax: 018 - 14 96 27
Föreningens postgiro 68 35 22 - 7

MEDLEMSNYTT

Nya medlemmar

Jan-Inge Ahlfrid

Mellan Skånes kommunalförbund

Lennart Ahlström

Ovanåkers kommun

Eva Assarsson

Vansbro kommun

Sune Bernsand

Vansbro kommun

Eva Holm

Göteborgs stad

Stefan Granat

Göteborgs stad

Avgångna medlemmar

Styrelsen har nu kollat de medlemmar som inte betalt medlemsavgiften på två år, och beslutat att ett antal nu kan strykas ur medlemsregistret. Dessa och ett antal som avgått av andra skäl sen sist (bytt jobb) redovisas här.

VÄNTANS TID

Varför känns framtiden mer angelägen än nuet? Det är väntetider, adventstider, och många frågetecken borde ha blivit utträtade efter valet och folkomröstningen. Ändå, det känns som om framtiden aldrig kommer, det är så många frågor kvar. Kommer räntan att sjunka? Kommer EU att bestämma hur fotbollen ska spelas? Kommer Margot W att få jobba på distans? Blir det nån snö i vinter? Hur kommer IT-revolutionen att förändra våra befolkningsprognoser? Får vi en ny E4 förbi **ksp-nytt**s redaktion? Blir det fred nästa år? Så många frågor, stora och små. Många svar att vänta på, mycket att hoppas på - och väldigt mycket man själv kan göra och påverka! Många minus blir alltid plus, till sist, och framtiden, den är här, nu.

Keep on! Anders

ARBETSGRUPPSNOTIS

KOMPASS har blivit av med tre medarbetare: Eva Glantz och Kjell Gustafsson, bägge Järfälla samt Peter Karlsson, Värnamo. I stället ingår nu Henry Lindelöf, Malmö och Lennart Thörn, Södertälje.

Agneta Hyberg

Nordvästra Skånes kommunal förbund

Kerstin Lindblad

Bollnäs kommun

Elisabeth Krause

Region- och trafikplanekontoret, Stockholms läns landsting

Pia Magnusson

Karlskrona kommun

Vivi Metsola-Lundgren

Tjörns kommun

Evy Norman

Lycksele Kommun

Anna Norrby

Sv Kommunförbundet

Eva Palmheden Kalms

Sv Kommunförbundet

Roland Schultz

Linköpings kommun

Bo Svensson, Alvesta

Eva Gardelin Larsson, Gnosjö

Anders Kinnander, Göteborg

Ann Margret Frykholm, Göteborg

Gunnar Biller, landstinget Värmland

Eva Lagbo, K-konsult

Liselotte Wallberg, Linköping

Michael Gustavsson, Pajala

Per Thelander, Sollentuna

Anneli Jennefors, Inregia Stockholm

Yvonne Johansson, Södertälje

Peter Lindqvist, Stockholm

Rolf Holtenkrantz, Sv Kommunförbundet

Maritha Johansson, Sunne

Irene Söderberg, Uppsala

Göran Fjällström, Ånge

Sören Bergström, Örebro

Torbjörn Boman, Skellefteå

Ulla-Britt Hallin, Ragunda

Olle Palm, Härnösand

NÄSSJÖ 1994

DOKUMENTATION AV FÖRENINGENS ÅRSKONFERENS

Stilenligt inleddes konferensen med ett välkomsttal av värdkommunens Ingegerd Toreby, kommunstyrelsens ordförande.

År 1860 kom järnvägen till Nässjö och revolutionerade ortens utveckling. Idag reser 4 miljoner personer genom Nässjö med tåg. Ett ytterligare utvecklingssteg togs förra året, 1993, när Nässjö Resecentrum invigdes efter fem års planering. Samtidigt introducerades X 2000-trafik mellan Stockholm och Nässjö. Faktiskt ligger staden så centralt, att 80 % av landets befolkning når Nässjö inom tre timmar! Av stor betydelse för kommunikationerna med omvärlden har också den nya högklassiga riksvägen mellan Jönköping och Nässjö fått.

Nässjö har nu 31 000 invånare, varav 18 000 i centralorten. Det nyöppnade Träcentrum innebär ett fullföljande av gamla traditioner; Nässjö är en gammal industristad med sågverk och träbearbetning som grund. Ingegerd Toreby nämnde också utbildning och fri-

luftsliv med idrott som kännetecken i kommunen. Inte minst har ju bandylaget gjort Nässjö känt! Kommunen tar nu också plats på kulturscenen genom sin årliga poesifestival.

Planeringen i Nässjö bygger på en långsiktig strategi som en partiöverskridande ledningsgrupp står bakom, med profilen Kommunikationer - Utbildning - Livsmiljö. Till

detta läggs mål för en välfungerande hälso- och sjukvård, att ta tillvara både "stad och land", att satsa på den nya informationsteknologin.

Ingegerd Toreby framhöll också det viktiga arbete KSP:arna gör för samhället och kommunerna, uppmuntrade oss att göra vårt bästa, var än vi hamnar i livet, och hälsade KSP:arna, med en önskan om tre dagars inspirationsintag, välkomna.

Därefter var det bygdens son Uno "Myggan" Ericssons tur att ge några ord på vägen.

I en tankeväckande framställning underströks vikten av, ja nödvändigheten av en hembygd, hemort, och att vi planerare inte får glömma detta. "Myggan" framförde också idén att vi ska lägga upp ett register på folk i försörjningsringen, på det att de inte glöms bort. "Myggan" avslutade med vidstående devis.

"Myggan": "Ta som ett minne från denna kurs, att de är försörjningsringade är en resurs!"

"Där KSP är, där är centrum"

KSP-medlemmar, föredragshållare, gäster - Välkomna till KSP:s årskonferens i Nässjö!

Med demografiska, statistiska och geografiska metoder har jag vid de två senaste årens KSP-konferenser i Örebro och Sundsvall kunnat bevisa att vi vid båda dessa tillfällen befunnit oss i Sveriges mitt. I år är vi i Nässjö och jag vill fortfarande påstå att vi befinner oss i **centrum**. Inte bara i, eller nästan i, Sveriges resecentrum, utan att vi ännu en gång är i **Sveriges mitt**.

För att lyckas med detta måste jag tillgripa både kulturella och geografiska, dvs **kulturgeografiska**, metoder. Alla känner ju till att kulturens utbredning i Sverige följer tungrotsårrets. De därmed ännu inte kulturinförlivade delarna av Sverige - Norrland, Svealand och delar av norra och västra Götaland - kan vi därför bortse från i detta sammanhang. Blekinge, Skåne och Halland har visserligen varit införlivat med Sverige i några år nu, men är ännu inte att betrakta som riktigt svenska. återstår gör då delar av

Västergötland och Småland.

Det centrala länet i detta återstående kärnsverige är Jönköpings län. Alla ni som kan er historia vet också att Sverige under många år styrdes från Visingsö, strategiskt belägen och omgiven av en naturlig vallgrav. I Jönköpings län är det Höglandet som gäller. Det vet åtminstone alla KSP:are som varit med på de senaste årens KSP-resor. Högst på Smålands högland, med landskapets högsta punkt Tomtabacken inom sina gränser och som knutpunkt sedan södra stambanan byggdes 1864 ligger det i år 80-årsjubilerande **NÄSSJÖ** - och Hotell Högland - platsen för årets konferens.

KSP befinner sig alltså fortfarande - för att inte säga ständigt - i centrum.

Där KSP är, där är centrum.

"Då vi nu allmänt stå inför årets första höst, får det väl anses tämligen accepterat, att vi numera ha tillryggalagt över hälften av det samma, speciellt måhända då i politiskt hänseende, i det ju sommarens avslutning sammanfaller med höstens första valkampanj. Det kan fördenskull vara motiverat att

med backspegeln för ögonen söka kasta några blickar mot framtiden, åtminstone sådan denna kan te sig fram till vinterns inträde, vilket väl som vanligt torde äga rum i december månad."

Med detta något tidsanpassade citat från det senaste numret av Grönköpings Veckoblad - högaktuellt till mitten av september - vill jag anknytta både till en av föreningsmedlemmarnas viktigaste arbetsuppgifter - den

att se framåt, att planera

- och till konferensens teman om **vad vi ska ha kommunerna till och vad vi ska arbeta med i framtiden**.

Många hävdar att arbete är en bristvara, inte bara tillfälligt just nu, utan att det kommer att förbli så inom en någorlunda överblickbar framtid. Därför måste vi räkna med en öppen arbetslöshet som ligger strax under 10%, vilket innebär att de som står utanför den ordinarie arbetsmarknaden snarare är 15% av samtliga i åldern 16-64 år. Om vi inte accepterar det måste förändringar göras i systemet som fördelar bristvaran arbete på ett mera jämlikt sätt.

Andra hävdar att vi hade motsvarande läge och motsvarande diskussion för ungefär tio år sedan. I början av 80-talet debatterades 6-timmars arbetsdag eller 30-timmars arbetsvecka som ett sätt att minska arbetslösheten och fördela det begränsade arbetet på ett mera rättvist sätt. Problemet då löstes snabbare än någon trott, inte med arbetstidsminskning utan med devalvering. Och vi fick i slutet av 80-talet en så låg arbetslöshet att den snarare bör beskrivas som en brist på arbetare inom många yrkesområden. Problemet löses kanske nu också på ett motsvarande sätt?

Det finns också de som anser att arbetslöshet inte är något negativt. Arbetsfrihet är ett bättre ord för det läge när vi inte måste störas av en irriterande väckarklocka vid 6 på morgonen, sitta i en bil eller buss

eller tunnelbana en timma, skriva, räkna, svara i telefon och bistå politiker och allmänhet med allhandla självklarheter under 8 timmar, åter låta sig transporteras en sträcka man tröttnat på sedan tusentals gånger, för att sen utsjasad komma hem.

Tolv timmar efter väckarklockans signal börjar den *fria* tiden på dygnet. Om den nu är så fri.

Är det kanske så att vi mera bör ägna oss åt livet, åt att använda vår stund på jorden så att vi trivs. Arbete, dvs lönearbete, kanske ska betraktas som något nödvändigt ont - för att vi ska kunna skaffa mat och husrum för att överleva - och arbetsfrihet därmed ses som den positiva tiden. Tiden när vi kan ägna oss åt det vi verkligen vill.

Ett antal undersökningar om ungdomars åsikter och värderingar har presenterats under det senaste året. Många av dem visar att 70-talisterna har annan syn på vad som är viktigt med ett arbete än vad vi 40-talister har. Våra önskemål om trygghet i arbetet, hög lön och hög status har hos dagens unga till stor del bytts mot att arbetet ska vara meningsfullt, fritt och skapande samt att det ska vara "socialt", dvs man vill ha sådana arbeten där man träffar mycket människor.

- Kommer det att finnas arbete till alla i framtiden?
- Kommer det att vara meningsfulla arbeten?
- Kommer de att fylla 70-talisternas önskemål på frihet och skaparkraft?
- Kommer man att kunna försörja sig på dem?

Ja, det är några frågor som jag hoppas få besvarade eller åtminstone belysta av våra föredragshållare på torsdag.

Dagens föredragshållare ska tala om för oss vad vi ska ha kommunerna till.

Vilka ska de framtida kommunala uppgifterna vara?

Sedan kommunsammanslagningarna för nästan 25 år sedan har de kommunala uppgifterna ökat i både bredd och djup. Flera uppgifter har tagits över från staten och på senare tid även från landstinget.

Inom några områden - t ex kollektivtrafik och barnomsorg - har det kommunala engagemanget vuxit från noll eller nästan noll till nuvarande betydande omfattning.

Även när det gäller de verksamheter som var kommunala också på 50- och 60-talen har det skett stora förändringar. Kvaliteten har ökat och servicen har byggts ut till att omfatta en betydligt större del av befolkningen. Det gäller t ex VA-försörjningen och äldreomsorgen.

Samtidigt som den kommunala servicen både kvantitativt och kvalitativt har ökat, har det de senaste åren allt intensivare diskuterats - och i många fall även genomförts - en minskning av kommunala serviceuppgifter i egen regi. Flera kommuner låter privata företag utföra delar av servicen inom barnomsorg och skola och många har bolagiserat delar av traditionella förvaltningar. Andra har sålt kommunala energi- och bussbolag. Några har till och med sålt hela tekniska förvaltningar.

Kommer denna trend att fortsätta?

Det har i denna debatt också framförts att den informella sektorn bör ta över en del av de uppgifter som kommunerna svarar för. Vi ska i högre grad ta hand om våra gamla föräldrar själva och vi ska inte ha våra små barn på daghem i så stor utsträckning. Föreningar ska i högre grad svara för kultur- och fritidsverksamhet och det ska ske med mindre kommunala bidrag. Den arbetsfria tiden kommer då att alltmer fyllas av servicearbete utan lön.

- Ska kommunerna i högre grad koncentrera sig på att vara beställare och mera eller kanske helt släppa utförarrollen?
- Kan vi förvänta oss att arbetstillfällena inom kommunerna kommer att minska under ett antal år?
- Innebär det i sin tur att motsvarande ökning sker inom privat sektor och att det inte blir någon nettoförändring av antalet jobb?
- Eller kommer vi totalt att få en minskning som ytterligare spär på arbetslösheten?

Förutsägelser om vad som ska hända i en näraliggande eller avlägsen framtid är per definition behäftade med osäkerhet. Osäkerheter som är både *irriterande* och *fascinerande*. Irriterande för oss, för att vi vill göra prognoser som visar sig vara överensstämmande med verkligheten. Och fascinerande för att framtiden skulle vara betydligt mindre intressant om inte osäkerheten om den fanns.

Men ändå vill vi hitta metoder och instrument som gör att utvecklingen blir sådan som vi vill ha den. Vi borde därför försöka hitta en metod som innebär att det skapas lika många nya jobb som det det försvinner gamla. Vi borde hitta en modell som gör att alla som vill ha jobb får det och får sådana jobb som de trivs med.

Det finns också vissa saker som är ganska säkra även när det gäller framtidsbedömningar och prognoser. Några sådana hämtade jag inledningsvis från Grönköpings Veckoblad: Efter sommar kommer höst och efter höst kommer vinter. Jag tror det är Sven-Gunnar Lönn som formulerat ett lika säkert axiom för befolkningsprognoser på följande sätt:

"För varje år blir alla som inte dör ett år äldre".

De flesta axiom finns ju inom matematiken. Nu är det faktiskt så att jag har hittat ett axiom inom demografin som motsäger ett inom matematiken. Om detta demografiska axiom kunde överföras till samsällsättning och näringsliv så skulle kanske arbete inte bli någon bristvara i framtiden. Då skulle endast frågan om vad kommunerna ska ägna sig åt återstå på vår dagordning.

Detta förnämliga demografiska axiom kommer nu med hjälp av **Wilmer X:**

$$1+1=3 \text{ när } 2 \rightarrow 1$$

(Ordföranden avslutade här sin framställning i en multimedial orgie, där prognostiska sanningar bevisades med populärmusik i kombination med den pedagogiska vita tavlan./Red)

MARIT PAULSEN:

Ny tid - ny ekonomi - nya yrken?

Av Birgit Rosengren, Värnamo kommun

Vår tid är nu - och vi måste vara klarvakna för att begripa hur fort utvecklingen går, förklarade Marit Paulsen, den första i raden av seminarieföreläsare om vår samtid och framtid.

Mer än vi minns och förstår har hänt de senaste 5 åren, titta i backspegeln, påminner oss Marit.

- När vi säger att människor är tröga och att det där kommer att ta en generation att ändra på, minns då hur vi bara för fem år sen trodde att Gorbatsjov skulle reda upp kaoset i öst. Och ta miljön.

- I början på 70-talet reste Hans Palmstjärna och jag runt i Sverige och föreläste om miljöfrågor. Då var det inte många som förstod vad vi pratade om. Begreppen var nya och okända.

Idag är Marit Paulsson anlita som trendguru av de stora företagen som även de vill höra henne tala miljöspråk.

Kollaps?

Jorden är oändlig och Skandinavien rikt och glesbefolkat. Det har varit vår föreställning. Men vi är sex miljarder på planeten snart och skulle nån sorts global rättvisa råda, då kollapsar Moder Jord. Den nya tekniken ändrar allt snabbt och globalt.

Med hjälp av enkla bilder (inga OH-bilder!) gav Marit exempel på teknikens svindlande snabba utveckling. Om våra telefonsamtal idag skulle kopplas manuellt som för 30 år sen, skulle halva befolk-

ningen gå åt att koppla sladdar åt dem som ringde.

Jobben finns

- Genom datatekniken och genom ny arbetsorganisation blir revolutionen på arbetsmarknaden global, våra metoder förs snabbt in i Asien nu. Där finns gott om duglig, väl-dresserad och billig arbetskraft. Så framtidens jobb kommer för vår del inte att ligga inom tillverkningssektorn. Det är inte falukorv eller bilar vi kommer att ha brist på.

Men utbildning- och bildning, förklarar Marit, är det väldig brist på. Mänsklig omvårdnad likaså.

- Pedagogik, att socialisera våra barn, kräver människor, datorer kan endast bli hjälpmedel. Och vi vuxna behöver återkommande fort-bildning.

Fel i skatte-systemet

- Den usla pigdebatten hade inte kommit upp om vi haft ett annat skattesystem. Om en tjänst kunde betalas som en tjänst och inte kostade tre gånger så mycket med skatt och avgifter, menade hon, så hade vi inte dagens arbetslöshet. Men hur ett nytt skattesystem borde se ut måste vi gemensamt klara ut. Kanske omsättningskatt och andra skatter (på "blipp-tekniken").

Nya tankar måste tänkas kring begreppen närande och tärande jobb. Det är lika galet i hela Europa. Det är arbete vi beskattar, arbete som är en bristvara.

- Lösningen på våra problem ligger hos varje människa, hos dej och mej, fastslog Marit. Inga utomjordingar kommer och hjälper oss.

Makten åter till politikerna

Våra politiker då? Ja i höst när den internationella finansens, Marknaden, varje dag uttalar sina domar, har det åtminstone i valrörelsen handlat om vem som är följsamast mot marknaden. Makten är nu ute ur politikernas händer, säger Marit. Att vara lydig mot marknaden är viktigare än politisk vilja och handlingskraft, konstaterar hon. Men vi måste börja tänka om, Du och jag.

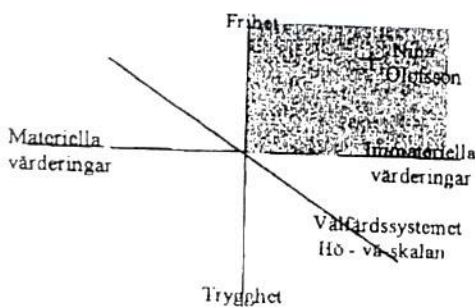
IVARS JEGERS, KONSULT OCH FÖRFATTARE:

Morgondagens värderingar i morgondagens arbetsmarknad

Av Eva Palmheden Kalms, Kommunförbundet Stockholm

Vilka är morgondagens värderingar? Vad innebär de för vad vi arbetar med? För sättet att organisera arbetet? Vad innebär de för planeraren? För hur vi planerar? Vad betyder ny teknik för framtidens jobb? Detta är några av de frågor Ivars Jegers ställer och försöker ge svar på.

För att åskådliggöra de nya värderingar som är under framväxt skissar Ivars bilden av *Nina Olofsson*, kvinna i 25-årsåldern. Just nu kanske hon arbetar inom vården, men nästa vecka drar hon iväg med ryggsäcken på en jorderuntrip där mål och tid inte är bestämda. I figuren nedan hittar vi henne långt åt nordost, dvs. på en helt annan

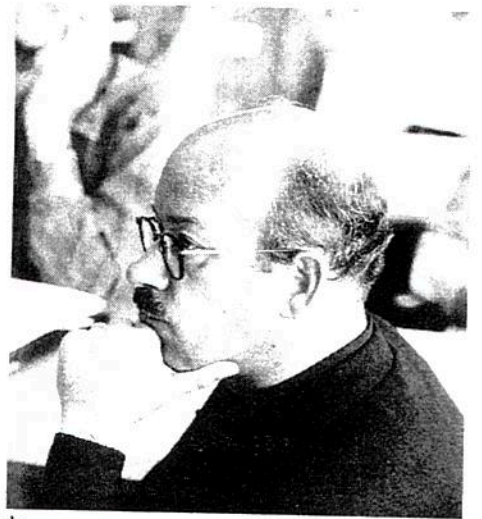
ledd än de värderingar vårt välfärdssystem bygger på och som representeras av den traditionella höger-vänsterskalan.

Vi skulle kunna beskriva henne som *postmaterialist*. För henne betyder den personliga friheten mer än de materiella värden som är så väsentliga för hennes föräldrageneration, 40-talisterna. Nina vill göra

det hon har lust till, inte styras av någon annan. Hon agerar emotionellt. Får hon lust att resa gör hon det utan att detaljplanera och organisera. Hon skulle med ett ord kunna beskrivas som *inifrån-motiverad* till skillnad från den *utifrån-motiverade* 40-talistgenerationen.

Eftersom hon är styrd av "jag, vill, jag har lust", är upplevelseinriktad och individualist, vill synas på en arena är det svårt, för att inte säga näst intill omöjligt för henne att acceptera att arbeta i den hierarkiska organisation som 40-talisterna är experter på. Detta kommer att ställa till problem. Så länge Nina Olofsson är relativt ensam på sin arbetsplats är hon hanterbar, men så snart tillräckligt många Nina Olofsson kommer in i organisationen leder det till konfrontation mellan den strukturorienterade 40-talisten och den emotionellt styrda postmaterialisten.

Ett sätt att hantera Nina Olofsson är att faktiskt låta henne välja vad hon vill göra. Att låta henne driva sitt eget projekt. På så sätt uppnår man både en högre kvalitet och en bättre effektivitet. (Det gäller naturligtvis inte bara Nina. Även 40-talister presterar bättre "på lust" än "på kommando"). För Nina är gränsen mellan arbete och fritid inte heller så skarp som för hennes föräldrageneration vilket betyder att hon kommer att "ge järnet" för något hon är intresserad av och hon bryr sig inte om vilken tid på dygnet hon avslutar sin arbetsdag. Det innebär också att platsen där hon utför sitt arbete inte är given. Det är mycket troligt att hon väljer en plats där hon trivs, som har kvaliteter som hon värdesätter, och

inte installerar sig i ett kontorsrum i en jättebyggnad bara för att företaget eller organisationen som hon arbetar för råkar finnas just där.

Om vi uppehåller oss vid frågan om *vad* Nina kommer att arbeta med är det mycket troligt att hon kommer att arbeta med information på något sätt. I dagen samhälle, det postindustriella samhället, är information den nya råvaran. Att kunna bearbeta och skilja ut vad som är relevant information och att utveckla förmågan att sätta ihop information ur det enorma informationsflöde som omger oss så att man i visst måtto blir unik är nyckeln till framgång i morgondagens samhälle (som ju på sätt och vis redan är här).

Ivars tangerar också vilka nya krav som ställs på oss som planerare. Planeraren vill ju veta hur det ska bli, men det enda vi med säkerhet vet om framtiden är att den är oförutsägbar, men också påverkbar. Enligt Ivars gör organisationer och strukturer det svårare att möta framtiden, egentligen behövs inga experter eftersom *s.k. fokal kunskap* (kunskap såsom poesi, form, färg, kunskap som vi inte riktigt vågar lita på men som finns där som referensramar) blir viktigare och intuitivt fattade beslut inte leder till sämre resultat än beslut fattade på basis av en mängd fakta.

Vi planerare måste öva förmågan att se det nya i det gamla och ompröva planeringssätten!

BO FRANK: MIN MINIKOMMUN

Referatet av Anders Franzén, Växjö kommun

Bo Frank, kommunalråd (KS ordförande, m) i Växjö kommun sprutade i turbofart under 45 minuter ut sina visioner om kommunens utveckling, tillsynes utan att andas in. Bo presenterade sig som en politisk broiler och menade att politiker bör vara yrkesproffs precis som tjänstemän.

Bo poängterade att bra yrkespolitiker är generalister som måste ha kompetenta chefer runt sig. Goda chefer behöver dock ej veta allt, men måste ha förmåga att skapa viktiga kontakter utåt och engagerade medarbetare inåt.

Bo driver starkt frågan om färre politiker i kommunen. Finns det för många vill de bara ta hand om och göra för mycket. Det är bättre att skapa olika nätverk för att få bredare lokalt engagemang hos medborgare.

Han försökte sig på en liten historisk utblick av politiska ideologier. Liberalismen jämförde han med

djungelns lag där full frihet råder, medan socialismen står nattväktarstaten, förmyndaren nära. Med konservatismens framväxt finns en förhoppning att skapa balans mellan frihet och förmyndarskap. Denna förklaring gör det idag svårt att känna igen de historiska begreppen och många känner sig vilslna inför valet av politiska företrädare.

Utgångspunkten för temat "Min minikommun" är att samhället alltid är större än staten. På 1800-talet var offentliga sektorn för liten men på 1900-talet har den blivit för stor. Genom ett hårdare skattetryck har det offentliga tagit över för mycket ansvar från medborgarna. Detta skapar passivitet, ger inga incitament och ingen utvecklingskraft. Den mätte tänker inte. Offentliga sektorn får ej ta över för mycket och helt dominera samhället.

Kommunens uppgift är att göra det som ingen annan gör bättre. Privata alternativ behövs för att skapa marknad och konkurrens och nya resurser. Ideologier och ekonomin måste komma i balans.

Kommunerna är nedlusade med resurser och stora skattesänkningar är möjliga. Neddragningar i verksamheten kan klaras genom effektivisering, men vi är mästare på att klaga. Skolan är redan bäst i världen liksom barnomsorgen. Mäniskor måste få krav på sig att själva använda sin fantasi för att få ut

mer av mindre resurser. Utnyttja den frihet vi har till att förändra och förnya och tala inte alltid om det omöjliga. Moderaterna kan dock inte bara gnälla på offentliga sektorn om vi inte själva är beredda att göra något åt det. "Ingen kan", men många kan!

Växjös modell är att skapa nya resurser för alla i kommunen såväl ekonomiskt som innehållsmässigt och "andligt" inom områden såsom

- högskolan; bästa universitetscampus i landet för år 2005,
- miljön; Sveriges bästa år 2000 med satsningar på vattenrening, avfall, bioenergi etc,
- jämställdhet; där Växjö redan är bäst. Ordna pappaseminarier och premiera män som vågar vara hemma och vårda barn,
- kulturen; välkänd kulturstad liksom Malmö
- sport och fritid; med bredd och elit i en mängd grenar

Satsningar på nischer kostar ofta lite av den totala budgeten. Växjö ska våga satsa på sådant som leder till nya kreativa miljöer. I detta ligger att

- bygga nätverk mot näringslivet
- bygga internationella nätverk
- bygga sociala nätverk för god omsorg

Bo Frank sammanfattade sina framtidstankar för sin minikommun med följande punkter

- en kraftfull, självständig kommunledning, men ej pampar
- ett decentraliserat ansvar
- genomslag för kommunledningens idéer
- förmåga att kunna förklara för medborgare varför olika satsningar sker
- sist men inte minst att skatten går att sänka.

Peter Persson: Kommunerna är välfärdspolitikens förutsättning

Referatet av Gunilla Kärrdahl, Jönköpings kommun

Peter Persson, kommunalråd (s) i Jönköping, menar att kommunerna är en förutsättning för välfärden överhuvudtaget. Han ställer frågan om framtiden kommer att innebära en minskad kommunal sektor och ber oss samtidigt att inte glömma bort det historiska perspektivet. I februari 1990 var det brist på arbetskraft och det var svårt att hålla kvar nyutexaminerade i kommunen. I dag, 1994, är arbetslösheten hög, socialbidragen har ökat kraftigt liksom satsningarna på olika arbetsmarknadsåtgärder.

Välfärdsstaten är numera så väl förankrad att det är svårt att riva hål i den utan att det blir arbetslöshet och svag ekonomi.

Vilka uppgifter har kommunerna i detta sammanhang? Ursprungligen sysslade kommunerna med egna, gemensamma uppgifter såsom skola, fattigvård, tekniska verksamheter etc.

Tjänstemännen har sedan fått allt mer att säga till om och förtroende-

männen mindre. Icke desto mindre är de i första hand i medborgarnas tjänst.

Peter Persson tror inte på "beställar-utförarmodellen", inte heller på ett marknadsorienterat system. I Jönköpings kommun går 77 % av utgifterna till skola, barnomsorg och äldreomsorg. Vem har möjlighet att betala vad det egentligen kostar? Den egna kommunen kan klara t ex äldreomsorgen lika billigt som andra alternativ eller till och med billigare.

Det är viktigt med en attraktiv och spännande kommun. För att uppnå detta, bör satsningar ske på bland annat kultur, kommunikationer och utbildning samt på stadskärnan.

När det gäller framtiden, är det viktigt att lära alla att "läsa och skriva" så att de klarar av de förändringar och krav som den nya tiden för med sig. Det är också en fråga om vilka ideologiskt önskvärda förändringar som man vill genomföra, samtidigt som man måste göra ekonomiskt nödvändiga besparingar.

DEN AVSLUTANDE MINIDEBATTEN MELLAN PETER PERSSON OCH BO FRANK LEDDES AV CHRISTINA ETZLER, KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLM OCH ULF FRANSSON, NÄSSJÖ KOMMUN.

ROLL OCH STRATEGI I FÖRÄNDRING

Referatet av Gunilla Kärrdahl och Anders Franzén

Inledningen av debatten präglades i viss mån av en del politiskt "kåbbel".

Bo Frank menade att kommunerna trots neddragningar fortfarande är nedslusade med pengar. Frågan är snarare var gränsen går för att den offentliga sektorn inte klarar av vad den skall. Finns det något utrymme för kreativitet? När det gäller barnomsorgen t ex, gör möjligheten till alternativ barnomsorg att kommunens blir bättre. För kommunernas del borde 1970 års

nivå vara rimlig.

Peter Persson ansåg att man i hög grad använt ekonomiska argument för att driva igenom ideologiska förändringar. Neddragningarna har bland annat drabbat jämställdheten i kommunerna.

Efter inledningsanförandena ställde åhörarna en rad frågor.

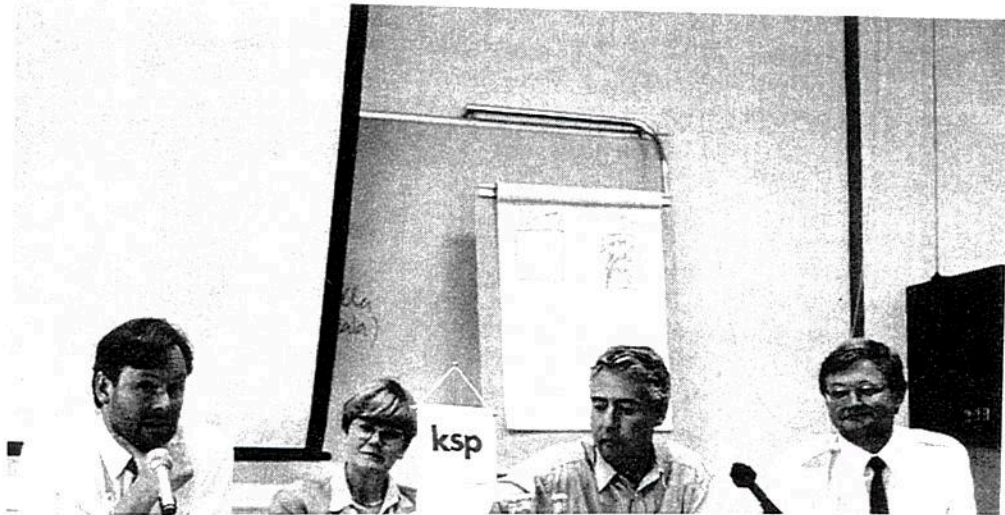
Lars Malmberg, Kalmar kommun undrade hur de båda politikerna ser på kommunernas samverkan med andra parter.

Bo Frank: Kommunerna skall vara kvar. Vissa uppgifter som högre utbildning, miljöfrågor etc bör handhas av större regioner. Länen är i detta sammanhang för små och bör tas bort.

Peter Persson: Spontan, naturlig samverkan kan ske inom särskilda projekt utan att man är bunden till fastställda gränser. Län/landsting skall finnas kvar, men fler uppgifter bör föras över till kommunerna t ex inom sjukvården.

Gösta Sedelius, Göteborgs trafik-

KONFERENS

Debattörer och moderatorer, fr v Peter Persson, Cecilia Etzler, Bo Frank och Ulf Fransson

kontor frågade vilken typ av underlag de behöver som politiker.

Peter Persson: Sammanträden är en del av demokratin. Korta skrivelser är viktigt.

Bo Frank: Politikerna bör ha ett hum om lite av varje. De skall finnas tillgängliga för människor, både allmänhet och anställda. Sammanfattningar är bra.

Bertil Gustavsson, Stockholms stad undrade om man funderat på kommunalförbund i stället för lands-ting. Han frågade också hur man hade klarat av nedläggningen av regementen, något som båda kommunerna har drabbats av (Växjö och Jönköping).

Peter Persson: Landstingen behövs, delvis för att folk skall veta vart pengarna går. När det gäller nedläggningen av A6 i Jönköping, fanns det några viktiga saker som gjorde att det "lyckades". Kommunens roll var att se de möjligheter som fanns och samordna de olika intressena. Det var också viktigt att man var politiskt överens, åtminstone utåt. A6 är numera bland annat ett stort köpcentrum.

Bo Frank: Förutom att använda området till flyktingförläggning, har

man inte lyckats att vända nedläggningen till något positivt.

Pia Larsson, Kommunförbundet i Jönköping konstaterade att det finns ju egentligen ingen politisk oenighet om arbetet med Agenda 21. Frågan till de båda politikerna blir då hur de tror att framtidens hållbara kommuner kommer att se ut, och vilken roll kommunerna kommer att få.

Bo Frank: Folkbildning behövs för att påverka människors attityder. Kommunens roll är bland annat att vara katalysator för olika projekt. Politikerna måste visa vägen.

Peter Persson: Att utveckla hållbara kommuner är ett gemensamt ansvar. Politiken måste därvid bli starkare i framtiden. Det är viktigt att vidga synfältet utanför Sverige, t ex mot Polen och Baltikum.

Boel Vallgård, Uppsala kommun menade att effektivisering kan ske inom kommunens egen barnomsorg utan att man samtidigt har alternativ, som inte är billigare. Det är emellertid viktigt att ha valfrihet och möjligheter till dialog och utveckling. Man skall inte vara tvungen att följa givna strukturer.

Institutioner är ofta fasta och tunga i sin struktur.

Peter Persson: Driftsformen på dagis är oftast ointressant. Det viktiga är att det finns resurser efter de behov som finns, men det skall även finnas frihet. Vill inte ha bolagisering, men är därför inte emot alternativ barnomsorg. Möjligheten att påverka överdrivs ibland.

Staffan Johansson, Jönköpings kommun undrade över de båda politikernas uppfattning om beställare/utföraremodellen.

Peter Persson: Kommunen måste ha ekonomisk nytta av en konkurrensupphandling. Det måste också finnas en ekonomisk grund i kommunerna så att de kan konkurrera. Som styrsystem har man ersättning för de tjänster som utförs. För att uppnå detta är det inte nödvändigt med en förändring av organisationen.

Bo Frank: Som mätsystem har man kommunens kostnader i jämförelse med andra kommuner. Tror inte på beställare/utföraremodellen utan ser den som en modefluga.

Som alltid var konferensens kringarrangemang av högsta klass och vi vill här utnyttja tillfället att åter rikta ett varmt tack till arrangörerna!

På bilden ses fr v f ordf Staffan Johansson, Janne Johansson, Vetlanda, Christina Wigelius, Ulf Fransson och Jan Kronberg, Näs-sjö samt Paul Hultberg, Eksjö.

Kommunens middag avhölls på Hotell Högland i hög stämning och med god mat. Höjdpunkten var nog ändå medlemmarnas kulturella eldprov i form av

GRUPP-KARAOKE

en företeelse som kanske genom denna introduktion kan bli vitt spridd i planerarvärlden. ksp-reds fotograf tilläts tyvärr inte föreviga denna unika händelse.

Alf Karlsson berättar

Barkeryds Lantbruksmuseum

"Mellandagens seminarieövningar avrundades med en oku-lärbesiktning av Höglandet, föreningens årsmöte och mid-dag.

Årsmötet avhölls på Barkeryds Lantbruksmuseum, med den fascinerande Alf Karlsson, ordförande i hembygdsföreningen, som ciceron. Bl a förtäljdes historien om emigranten Sven Magnus Israelsson från Barkaryd som på 1870-talet blev miljonär i Amerika. År 1884 var hans förmögenhet elva miljoner dollar. Han blev ett slags jordbruksapostel och var hembygden trogen, han for på besök i hemlandet 16 gånger. Han mor Margareta var även hon en speciell person, som vävde mattor till två kungar, C XIV J och O I. Trakten hade 100 svarta år vid denna tid. Bara från Barkaryd emigrerade 760 personer och t o m 1927 hade 11 000 emigrerat från Jönköpings län.

Årsmötets

stora nummer var, förutom de sedvanliga punkterna, en livaktig diskussion om föreningens inriktning och syfte, föranledd av en till mötet lagd motion om namnändring. Någon namnändring blir det inte nu, men ett vittomfattande uppdrag gavs så småningom till styrelsen.

Förra ordföranden, Staffan Johansson, Jönköping

Ronnie Lind bjöd in föreningen till sin hemkommun och önskade oss alla välkomna till

Halmstad 1995!

Den nya styrelsens sammansättning framgår av den nyligen utkomna medlemsmatrikeln. Vid mötet avtackades vår slitsamme, avgående ordförande, Staffan Johansson, med applåder, tårar samt en tungt vägande gåva, avsedd för långa färder i exotiska länder. Vår nya ordförande Britta Ström tog därefter föreningstömmarna.

Nya ordföranden, Britta Ström, Malmö

därefter...

En droppe Knutstorp Sparkling

Inom okulärbesiktningens ram genomfördes ett minnesvärt studiebesök på Knutstorp gård i Flisby socken. Mottagna av Bertil och Ermi Wernberg och undfägnade av porlande drycker besåg KSP:arna den 1831 byggda huvudbyggnaden med vinkällare och beredningslokaler. Det var vinhandlaren Gustel Groms som började tillverka Knutstorp Sparkling 1890 av vita vinbär och krusbär. Tillverkningen kom att pågå i 80 år. Sedan vinhandlaren avled 1924, har inte den vackra huvudbyggnaden varit bebodd på vintern. Huset är i stort sett orört sedan dess, med inredning och möbler. Det gör den till en fantastisk kulturskatt, som fascinerade KSP:arna.

Rune Gustafsson, Göteborg, framhåller den tänkvärda devisen "Kan du ej spänna bågen, är han ej din"

En sipp av Knutstorps klassiska dryck, fr v Bengt Gill Hudiksvall, Per-olof Persson Malmö, Clas Carlsson Burlöv., Ingrid Näsström Kil och Eva Egnell Uppsala

Från gårdarna i gamla stan...

Den vetgiriga KSP-truppen fortsatte med en guidad rundvandring i de centrala delarna av Eksjö, fyllda av smala gator och vackert restaurerade hus och gårdsmiljöer.

...till rekreation och motion på Lövhult

F ordf i klorna på Frosseriet!

Den intensiva dagen avslutades på Lövhults fritidsområde. Anläggningen har en imponerande omfattning med motionsgård och skidspår (på vintern, alltså), teknikbacke, ungdomsgård, camping, ridhus mm. I centrum ligger friluftsgården, platsen för KSP:s föreningsmiddag 1994 ("där KSP är. där är centrum").

Genom sexmästare Johanssons försorg bestods med Kräftor. Äkta, svenska, stora, goda kräftor. Ett småländskt kalas att minnas länge!

KOMUT-PRESENTATION:

Utvärdering och uppföljning

Seminarier inleddes med en presentation av KOMUT. Arbetsgruppen syftar till att stödja planerare på olika nivåer om uppföljning och utveckling. Man vill bli bygga upp en erfarenhetsbank, förmedla information om kurser och seminarier i ämnet och skapa ett nätverk.

Arbetets inriktning är koncentrerat på att söka exemplifiera målformuleringar och kravspecifikationer, kontrakt- och avtalskrivningar som förutsättning för kvalitativ och kvantitativ uppföljning. Man vill ta fram exempel på verksamhetsmål/nyckeltal och visa på verksamhetsmåttens användning i resursfördelnings-modeller. Gruppen söker också exempel på enkät- och intervjuundersökningar och försöker formulera krav på enkäter och visa på relevanta användningsområden. Hitills har gruppen hunnit titta närmare på och påbörjat insamling för en erfarenhetsbank och litteratur./projektförteckning i ämnet.

Inget nytt

Är utvärdering och uppföljning egentligen är något nytt?

Naturligtvis inte, redan i 1. Moseboken 1:31 redovisas: " - och Gud såg på allt som han hade gjort, och se, det var gott". Det handlar snarare om nya ord för gamla metoder. Tidigare rörde begreppen i kommunen utredning, planering, pro-

grambudgetering, verksamhetsplanering osv. KSP:arna har här en mycket stor kompetens och ett stort ansvar inom detta vida område.

Ökat intresse

Det nu allt mer ökande intresset för uppföljning och utvärdering har sina givna förklaringar. Under en längre tid har vi inom kommunerna haft en expansiv period, med stadig utbyggnad och allt större resurser. Utvärderingen har kommit i skymundan. Nu, med sämre ekonomi och nedskärningsdiskussioner, är det viktigare att prioritera, att veta vad man får för pengarna.

Vi arbetar också numera allt mer med målstyrning i stället för via regler och detaljerade order. Decentraliseringssträvandena ställer andra krav på styrfunktionerna. Att resultatet betraktas som viktigare än hur man når dit kräver en ny syn på utvärdering. Likaså kräver ett utvecklat beställar-utförarsystem mer utvärdering och delvis nya informationskanaler och uppföljningsformer. Här ligger också ett ökat intresse av brukarnas/kundernas önskemål och synpunkter.

Det är skillnad

Man bör skilja noga på begreppen utvärdering och uppföljning. Gruppen definierar uppföljning som en regelbunden insamling av uppgifter, ofta hårddata, statistik, nyckel-

tal, enkäter om attityder o dyl. Uppföljning ger beskrivningar som ger överblick och signaler, men förklarar inte varför.

En utvärdering ger en djupare genomgång och söker förklaringarna. Olika metoder måste användas och det är inte möjligt att utvärdera allt samtidigt. Det gäller att koncentrera sig på några delar i taget.

Metod och systematik

En genomgång av enkätundersökning som metod för utvärdering gjordes. Man presenterade krav på frågeställningar, urvalsprocess, enkätens användbarhet och checklista för olika typer av enkätundersökningar. Efter en intressant genomgång om mål och målstyrning där exempel från Västerås skolplanering gavs, kom seminarier in på fler metoder. Det finns olika sätt att skaffa kunskap, från sammanställning av rykten till grundforskning. Man samlar in pusselbitar från olika håll och försöker bilda en helhet utan att ha tillgång till all information.

Uppföljnings- och utvärderingsfunktionen kan inte ligga hos en person i kommunen, arbetet kräver medverkan och engagemang från många. Ordning och reda är viktigt.

Här gavs exempel på mål och måluppföljning i Linköping och ett årligt upplagt system för uppföljning i Norrköping.

Hur mäta och utvärdera?

Det konstaterades att det ofta är svårt att mäta exakt, det blir inte sällan mer en inriktning på indikationer. Det blir också allt viktigare att söka kundens "upplevelse" av kvaliteten hos en tjänst. Kommunal verksamhet är ju ofta tjänsteproduktion, där det ska finnas ett samspel mellan producent och konsument/brukare. Kunden i centrum! Men det är svårt att definiera kvalitet och därför blir kundens upplevelse viktig. Dock finns här en stor risk för ytlighet och rena felslut.

Här gavs exempel från Norrköping, där man använder fyra gemensamma kvalitetsfaktorer för den kommunala verksamheten: tillgänglighet, inflytande, personkontakt och yrkeskompetens.

Delar av KOMUT: Roger Larsson, Robert Fridh, Kurt Nyblom och Gunnar Lignell

ASK-GRUPPEN: Strategiska kommunfrågor i fokus

Arbetsgruppen ASKEN har som mål att ge begreppet strategiska frågor en tydlig innebörd och att höja planerarnas kompetens att ge beslutsstöd i sådana frågor. Syftet med seminariet var att informera om och ge synpunkter på gruppens hitillsvarande arbete och diskutera dess fortsatta verksamhet.

I förväg hade sänts ut en PM till deltagarna med en begreppsutredning inom området strategisk planering. Efter varje moment i PM:an ställdes ett antal frågor.

Seminariet tog sin utgångspunkt i PM-frågorna, men inleddes med en genomgång av ASKENS innehåll, så att säga, under ledning av Ulf Fransson och Jan Ove Östbrink.

Kännetecken

Sedan redovisade Hans Lindberg ASKENS syn på vad strategisk planering är, med synpunkter från seminariedeltagarna. Bl a togs upp kännetecken eller kriterier för strategiska frågor (dominerande, övergripande, omgivningsberoende, vägvalsfråga). Speciellt intressant blir det att försöka avgränsa kommunala strategiska frågor utifrån

Tore Almlöf, Hans Lindberg och Jan-Ove Östbrink

Idolporträtt av Ulf Fransson

en allmän definition. Exempel: förändring (i stora drag) av kommunens fysiska struktur, kommunens befolkning, service-/arbetsmarknad, kommunens tjänsteproduktion, kommunens organisation för beslut och produktion av tjänster.

Visioner

Gösta Sedelius, Tore Almlöf m fl angrep sedan frågan hur man skall göra möjligt att hantera strategiska frågor på ett effektivt sätt genom att ställa samman en för kommunen gemensam policy, vision eller verksamhetsidé eller motsvarande. Exempel gavs från ett antal större, medelstora och mindre kommuner.

Beslutsstöd

Vid seminariet diskuterades också kundnyttan i stra-

tegisk planering och vilket beslutsstöd som behövs för att ha hög handlingsberedskap för att kunna möta omvärldsförändringar. Våra beslutsfattare behöver ett stöd som underlättar

- snabba och tidiga bedömningar av omgivningsförändringar (Early Warning System),
- snabba och flexibla bedömningar av konsekvenserna för olika handlingsalternativ i förhållande till de strategiska målen (konsekvenssimulering),
- fokusering på kommunens strategiska styrka och svaghet i förhållande till omvärlden och dess förändringar,
- formulering av handlingsalternativ/strategier

Här diskuterades också beslutsstöd för den strategiska fysiska planeringen och vilken organisation man bör eftersträva för de strategiska frågorna. Ett huvudproblem är ju att inte tillräcklig tid och energi avsätts från kommunledningens sida. Vikten av att strategiska beslut sprids ut i organisationen kan heller inte nog understrykas.

Seminariet avslutades med en diskussion om gruppens framtida arbete, dvs ASKENS visioner.

KOMPASS-GRUPPEN: Arbetsmarknadsstatistik för kommuner - nyheter och anpassning till en förändrad arbetsmarknad.

Av Bertil Gustafsson, Stockholms stad

Ansvarig för seminariet var Bertil Gustafsson, Stockholm och Marita Rydstedt och Björn Tegsjö, SCB medverkade.

Intresseområden

- Kort presentation av KOMPASS-gruppens intresseområden. Man kan säga att gruppens huvuduppgift är att förbättra och utveckla den registerbaserade årliga sysselsättningsstatistiken som funnits sedan år 1985. Arbetet i gruppen bedrivs som en fortlöpande dialog mellan kommuner och ämnesansvariga vid SCB, där synpunkter kan lämnas på registeruppdateringar, tabelluttag, datamedier etc.

ÅRSYS

- Kort beskrivning av ÅRSYS (produktion, årscykel m m). Se bifogad skiss. Basen för ÅRSYS är de årliga kontrolluppgifterna för anställda i samband med deklarationen. Kommunerna har även en viktig uppgift när det gäller att påföra arbetsstäl- lenummer och särskilt när det gäller att påföra arbetsstäl- lenas NYKO i CFAR.

Kvalitetsfrågor

- Kvalitetsfrågor kring ÅRSYS (analystabeller m m). I olika rapporter från SCB finns kvalitetsfrågor i anslutning till ÅRSYS väl belysta. Ett viktigt analysunderlag för kommuner är analystabeller över förvärvsarbete som inte kan fördelas på delområden, dvs förvärvsarbete dagbefolkning som har växlade eller ospecificerad arbetsplats eller är restförda (saknar NYKO).

AMPAK

- Presentation av AMPAK. Från och med Årsys 93 övergår tabellerbjudandena från SCB att benämnas statistikpaketet AMPAK i stället för

Björn Tegsjö, SCB

som hitills SYSSPAK. En viktig nyhet är att även data om icke förvärvsarbete kommer att redovisas såsom antal studerande, arbetssökande och värnpliktiga. Uppgifter om utbildningsnivå vid företag/arbetsställen är också en nyhet. Vidare införs SNI 92 i fördelningen efter näringsgrenar. (se också sid 23)

SNI 92

- Ny näringsgrensindelning, SNI 92. Den nya näringsgrensindelningen är mycket mer detaljerad än den tidigare, SNI 69. Detta gäller särskilt uppdelningen på privata och offentliga tjänster. Under en övergångsperiod kommer båda klassificeringarna att i begränsad omfattning redovisas parallellt. Någon enkel nyckel för att i tabellform jämföra de båda serierna finns inte. SCB har tagit fram förslag till begränsad SNI-redovisning, för t ex sammanfattningstabeller.

Förvärvsarbete

- Ny avgränsning av förvärvsarbete. SCB har lagt ner ett omfattande metodarbete när det gäller

skattningen av förvärvsarbete i ÅRSYS. Arbetskraftsundersökningarna (AKU) har varit en viktig källa i detta arbete. SCB anger två fördelar med denna nya metod: 1/ Bättre precision inom delgrupper och 2/ Bättre precision i den regionala redovisningen.

Utvecklingsarbeten

- Utvecklingsarbeten inom ÅRSYS (bruttoströmmar och företagens demografi). Syftet med att studera arbetskraftsflöden är att få mera kunskap om arbetsmarknadens funktionssätt samt att få bättre underlag för regionala analyser och prognoser. På regional nivå kan man få en bättre bild av pendling och av flyttnings påverkan på förvärvsarbete natt- respektive dagbefolkning.

Företagens demografi avser studier av nybildning och nedläggning av företag samt ihopslagning och splittring av företag. På sikt kan dessa studier ge en intressant bild av hur sysselsatta personer påverkas av företagens sätt att organisera sin verksamhet.

NÄSSJÖ PRESENTERAR:

Resecentrum och Träcentrum

Av Jan Kronberg, Nässjö kommun

Nässjö Resecentrum

Den 7 november 1988 räknas som det officiella startskottet för Nässjö Resecentrums tillkomst. Nässjö kommun kallade då samman tänkbara intressenter till en förnyelse av järnvägsstationen. Förutom kommunen deltog representanter från SJ, Banverket och Länstrafiken.

Stationshuset i Nässjö, som årligen frekventeras av 4 miljoner resenärer, kännetecknades av mycket dålig standard och var föga funktionell. 1934 byggdes stationen senast om i större omfattning. Därefter har endast smärre förändringar gjorts.

Den 1 juli 1991 undertecknades det slutliga huvudavtalet. Huvudavtalet satte punkt för 32 månaders intensiva förhandlingar mellan de inblandade parterna. Undertecknande av dokumentet, värt 140 miljoner, var bekräftelsen på förverkligandet av Nässjö Resecentrum.

Det första spadtaget togs den 12 oktober 1991 och den trista järnvägsstationen förvandlades under två års byggtid till något som kan betecknas som Nässjös stolthet.

Nässjö har med sina sex järnvägar en naturlig betydelse som knutpunkt för alla tågresenärer. Men Nässjö Resecentrum är en mötespunkt även för dem som reser med buss, taxi, egen bil eller cykel. Här finns service, bl a biljettförsäljning, cafe, restaurang, turistbyrå och konferenslokal. Trygghet för resenären skapas av bra information, tydliga skyltar och utrop. Hissar och rulltrappor underlättar eventuella byten.

SJ:s fjärrtåg och introduktionen av snabbtåget X 2000 samt länsstrafikens satsningar på länståg och bussar gör Nässjö Resecentrum till ett viktigt "nav" i södra Sverige - tre fjärdedelar av Sveriges befolkning

kan nå Nässjö på mindre än tre timmar med tåg.

Träcentrum i Nässjö

Landets första träcentrum skapas just nu i Nässjö. Det finansieras genom anslag från regeringen, statliga och kommunala myndigheter, privata företag och Knut o Alice Wallenbergs stiftelse samt maskiner med anslag på 1,5 miljoner från Storas Ljungbergsfond.

Den samlade skogsindustrin svarar idag för ca 50 miljarder kr av Sveriges nettovalutaintäkter. Branschen är utan tvekan Sveriges största inkomstkälla. Det kan jämföras med den näst största, bilindustrin, som har ett nettoexportvärde på ca 17 miljarder kr.

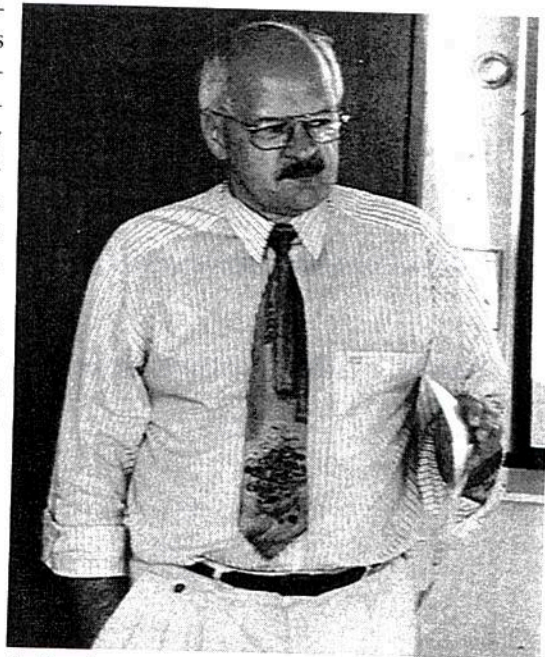
Träindustrin som sysselsätter ca 10 procent av samtliga anställda inom svensk industri, är till mycket hög grad koncentrerad till södra Sverige. Tre fjärdedelar av samtliga sysselsatta inom svensk trämanufakturindustri finns i Göta-land.

Det var mot denna bakgrund som 35 företag i branschen tillsammans med Nässjö och Eksjö kommuner i oktober 1991 tog initiativ till bildandet av Stiftelsen Träcentrum Nässjö. Idag är ett hundratal företag anslutna.

När Träcentrums byggnad blir klar kommer lokaler att hyras ut till gymnasieskolan för utbildning av tapetserare och till AMUGruppen i södra Sverige för vidareutbildning på alla nivåer inom träområdet. Högskolan

i Jönköping kommer att placera träteknisk utbildning med inriktning på produktionsekonomi och produktionsteknik vid Träcentrum. För Högskolan i Linköping blir Träcentrum en viktig kontaktpunkt med företagen.

Byggstart för Träcentrums byggnad, som kommer att bli en mönsteranläggning baserad på senaste teknik, gjordes i december 1993. Anläggningen kommer att invigas i januari 1994. Den kommer då att bestå av en centralkropp med två anslutande kontorsflyglar samt en verkstadsdel. Flyglarna kommer att inrymma lokaler för teoretisk undervisning samt kontor för Träcentrums personal och för företag som vill etablera sig där. Utbildningsverkstaden kommer att omfatta en maskinhall på 35 000 kvm samt lokaler för forskning, konferenser etc. Träcentrums byggnad får en arkitektonisk särprägel. Byggmaterialet blir genomgående trä för att visa materialets enastående egenskaper.

Bo Sundström berättade om trä

FOB-GRUPPEN:

Hushållsdata med hjälp av registerdata i stället för FoB

Av Åke Bruhn, SCB Örebro

SCB rapporterade vid halvårsskiftet i år regeringens uppdrag från 17 mars om möjligheterna att förbättra hushållsstatistiken med hjälp av utökad adressuppgift i folkbokföringen. Utredningen genomfördes i samarbete med Centralnämnden för fastighetsdata och Riksskatteverket. Seminariet, arrangerat av FoB-gruppen behandlade huvudsakligen utredningen och de överväganden som gjorts och leddes av Åke Bruhn.

Utredningen visar hur ett införande av lägenhetsidentitet i folkbokföringen kan ge en hushållsstatistik som ersätter motsvarande information insamlade vid tidigare FoB:ar. Utredningen redovisar också ett tänkbart innehåll i det lägenhetsregister som skall ligga till grund för folkbokföringsarbetet.

I utredningen diskuteras säkerhets- och integritetsfrågor. Man bedömer att det utifrån dessa aspekter inte finns några hinder för ett genomförande. Vissa ändringar

i befintlig författning behöver emellertid ske för folkbokföringen. För lägenhetsregistret kan en helt ny författning bli nödvändig. Även uppläggningsfasen måste författningsregleras bl a med avseende på uppgiftslämnarskyldigheten.

Uppläggningsarbetet är mycket omfattande och kräver stora förberedelser för att lyckas så att registeruppbyggnaden ger godtagbar kvalitet. Utredningen har presenterat två huvudlinjer som ger hushållsstatistik vid olika tidpunkter.

En preliminär bedömning visar att kostnaden för utveckling, uppläggning, ajourhållning och statistikproduktion enligt de två huvudlinjerna kan under en femårsperiod komma till uppgå till totalt ca 260 resp 360 Mkr. Denna investeringskostnad skall vägas mot möjligheter till stora besparingar vid kommande FoB:ar och i annan statistikproduktion, samt att de basregister som byggs upp kan användas för flera samhällsändamål.

Kostnaden skall också ställas mot de problem som skulle uppstå om statistikproduktionen inte kom till stånd. Statistiken kan komma att utnyttjas vid beslut om omfördelningar mellan landets kommuner av mycket stora belopp. Strukturkostnadsutredningen har sålunda lämnat förslag om att 3,7 Md kr per år skall omfördelas mellan kommunerna bl a med hjälp av hushållsuppgifter. För att medlen skall kunna fördelas effektivt krävs ett bra statistikunderlag.

På den korta tid som stått till utredningens förfogande har det inte varit möjligt att i detalj gå in på de olika delmoment som beskrivs i rapporten. Det behövs ytterligare utredningsarbete för att mer exakt kartlägga arbetsmetoder, beräkna tidsåtgång och kostnader kring vissa delmoment. För att säkerställa dessa beräkningar föreslås att uppläggningsarbetet inleds i försöksverksamhet som bör starta under 1995.

TEMA DAG TRE: FRAMTIDENS ARBETE

Var skapar vi de nya jobben i ett större Europa?

Birgit Erngren, generaldirektör på NUTEK (närings- och teknikutvecklingsverket) sedan tre år tillbaka, började sin framställning med att tala om att hon var halv smålänning och hade inlett dagen med ett dopp i Försjön i Hult. Därefter följde en analys över hur det ser ut i Sverige idag, med utgångspunkt från NUTEK:s prognoser.

Av Pia Larsson, Kommunförbundet Jönköping

Tillväxten

BNP per invånare är ett mått som använts flitigt för att mäta tillväxt och välbästand. På 70-talet intog Sverige en 4:e plats på denna lista, som toppades av USA och Schweiz. År 1991 hade vi fallit ner till 13:e

plats för att sjunka ytterligare ner till 17:e år 1993.

Svensk företagstillväxt (Industriproduktion) sker i utlandet. I Sverige växer den oerhört långsamt och ligger under OECD Europa. Jämför man med OECD Hela världen lig-

ger den klart under. Men utlandsandelarna har vuxit enormt.

Företagsstrukturen

Andelen småföretag (mindre än 200 anställda) är i Sverige 99,8%. Små-

företagens andel av antalet anställda är 63,8%. Den höga andelen småföretag är inte unikt för Sverige. Strukturen finns i hela Europa. Det som skiljer oss från andra är att vi har 15 av världens största 500 företag i Sverige.

Kompetensförsörjning

Andelen högskoleutbildade av hela arbetskraften är 13%. Denna nivå har också andra länder, med undantag av USA. Det oroande är att i alla andra länder ökar andelen högskoleutbildade, utom i Sverige. Ser man på åldrarna 19-30 år är andelen bara 11 %, medan t ex Danmark har 25 %, Norge 22 % och Finland 27 %! Andelen ingenjörer och naturvetare i gruppen 25-34 år är väldigt låg. Japan ligger här främst och de flesta andra länder ligger över Sverige i tabellen.

Strukturomvandling

Den offentliga sektorn har stått för nästan hela sysselsättningsexpansionen sedan början av 70-talet. Olsson/Winell har utrett tillväxten i industrin under perioden juli 1989 till februari 1994, och kommit fram till att kunskapsintensiv industri haft en tillväxt på 2,6 %, kapitalintensiv industri 1,2 %, arbetsintensiv industri låg tillväxt och s k skyddad industri (ej konkurrensutsatt) en negativ tillväxt. Det finns också en studie av långtidsarbetslösa, som visar att störst andel finns bland dem som har en kortare högskoleutbildning (mindre än tre år) eller yrkesgymnasium.

De framtida jobben

Birgit Erngren börjar med att påpeka att med EES-avtalet är Europa öppet. Men att svara på var vi skapar de nya jobben i det nya Europa är omöjligt. Det finns dock några indikationer att peka på. Här stödjer sig generaldirektören på tre rapporter som NUTEK nu publicerar, och som utgör bilagor till den pågående långtidsutredningen:

- Näringslivets tillväxtförutsättningar 2010
- Sveriges ekonomiska geo-

grafi

- Teknisk forskning

NUTEKS material bygger på tre skisserade scenarier över BNP:s utveckling:

1) Återhämtning (vi kommer tillbaka)

2) Tillväxt (vi återtar ökningstakten i BNP, dock ej återhämtning)

3) Stagnation (mycket långsam ökning eller ett ras)

I alla tre scenarierna blir strukturförändring av antalet anställda i olika sektorer mellan 1992 och 2010:

Handel	15 %
Samfärdsel	- 5,3 %
Bostadssektorn	14,9 %
Uppdragsverksamhet	55 %
Privata tjänster	67 %
Post och tele	- 6 %
Bank och försäkring	- 2,2 %

Kravet på högre utbildning kommer att finnas i alla sektorer, särskilt mot bakgrund av den oroande låga andelen högutbildade i åldersgruppen 19-30 år.

Vilka delar av landet har en tillväxtpotential?

Birgit Erngren menar att den regionala arbetsfördelningen är dynamisk. Regioner med kvalificerad produktion (= kunskapsintensiv) fungerar som motor för tillväxt. Regioner med lägre produktionskostnader ger i sin tur möjlighet till effektiv produktion av mer stan-

dardiserade varor och tjänster. Nationell tillväxt är nödvändig för regioner i ömsesidigt beroende. Det är också nödvändigt med insatser för regioner i obalans.

Tillväxtförutsättningar

En brokig och färgglad karta över Sverige, fick alla konferensdeltagare att leta efter sin kommun i de röda eller gula "tillväxtfläckarna". Birgit Erngren påpekade dock att det inte bara är Sthlm-Gbg-Malmö i den bästa kategorien. Fläckar finns över hela landet. På samma sätt förekommer fläckar med sämst förutsättningar över hela landet. NUTEK har fört en diskussion med Börje Hörnlund för att få medvetenhet om de olika förutsättningarna, och att man ser till att tillväxtpotentialer skapas över hela landet.

Vilken typ av företag?

Generaldirektören beklagade att hon i prognosen för framtiden var begränsad till den industriella tillväxten. Trenden är ju att större företag minskar andelen sysselsatta och att ökningen sker i de mindre företagen. De stora företagen fortsätter att växa utanför Sverige. Det vi måste se till är att de behåller så mycket som möjligt i Sverige. Exportindustrin går mycket bra. Dock ser man inte någon ökad sysselsättning. Lite grand positivt finns dock att notera, några fler anställda.

Avslutningsvis sammanfattar Birgit Erngren att hon räknar med en ökning i industritillväxten, men framför allt kommer ökningen i den privata tjänsteverksamheten. Och än en gång betonar hon att det krävs högre utbildning. Jobb som kräver lägre utbildning kommer att rationaliseras bort. Möjligheten att starta eget är också en viktig förutsättning.

ODD ENGSTRÖM:

"Hur mycket behöver vi jobba?"

Skådespelaren och ordföranden i Ja till Europa, Odd Engström fascinerade auditoriet i trekvart med en berättelse med förankring i historien och i framtiden.

Odd konstaterade direkt som svar på anförandets titel: - Inte vet jag det, men tillade att det beror på vad vi vill och vad vi menar med att jobba. Men han klargjorde dock att vi lever i en tid av omtumlande förändringar. Hans tes är att den gamla världen har välts över ända. Industrisamhället ersätts av kunskapssamhället. Världen är ny sedan en tid tillbaka. Då är det fel att tillämpa gammal kunskap för att förutsäga framtiden.

Tveka eller följa?

Som en illustration till hur tveksamma vi kan känna oss inför förändringar berättade Odd om den lilla värmländska byn där en tysk elektroingenjör anlade ett bruk. Bruket behövde arbetskraft. En del tog chansen till arbete och kunde få bättre materiella villkor. Andra tvekade och fortsatte leva på det som

deras jord kunde ge. De blev kvar på ladugårdsbacken. Det gäller att se när man måste följa med i förändringen, påverka den och vara en del av den.

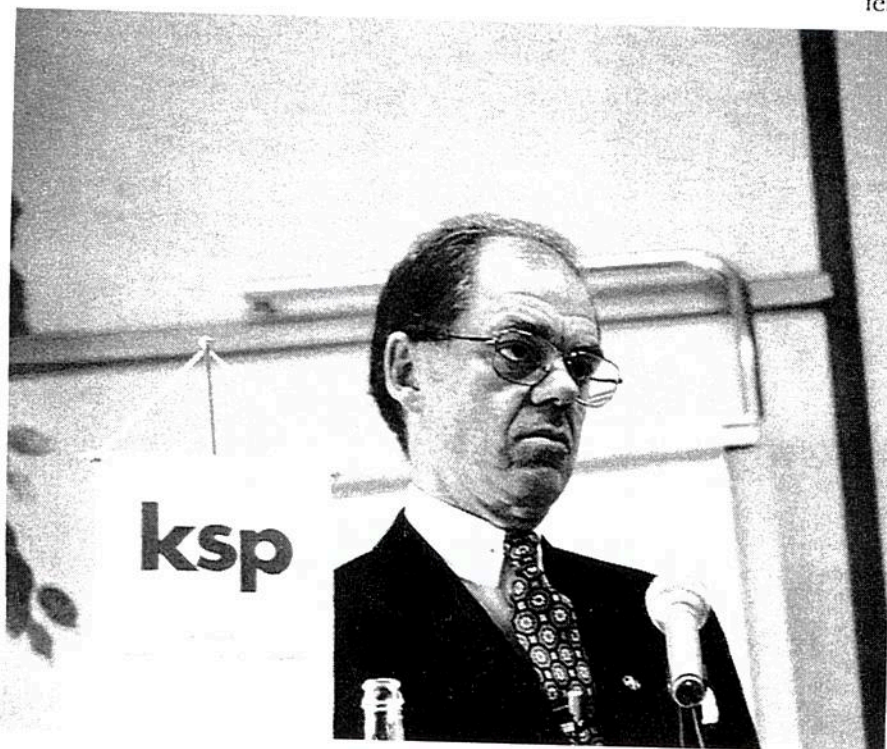
Den globale Percy

Odd fortsatte anknytningen till Värmland och hans egen uppväxt med berättelsen om hans skolkamrat Percy. Uppväxt i "den gamla världen", gavs Percy möjligheten att utbilda sig och komma ut i världen. Tills han plötsligt såg meningslösheten i det urbana, snabba livet och bestämde sig för att det finns alternativ till att på i ständsmässiga förorter och fara in varje dag till N.Y med limousine. Alternativet för Percy var att avveckla allt i USA, köpa en tomt i de värmländska skogarna, bygga en friggebod och sätta upp en parabol. Härifrån, och i "den nya världen",

sköter han nu via avancerad informationsteknologi allt han tidigare kunde sköta från kontoret i New York. Men kan också leva det liv han vill i övrigt, med jakt, fiske och skogsarbete. Han har tagit sig hem igen. Jobbar han mer eller mindre än förut?

Percy är nu mindre isolerad än förut, han är global (eng). Att vara lokal och tänka globalt, det är den nya människan. Och det är den stora förändringen som många känner samma tveksamhet för som någonsin bönderna i den värmländska byn som blev ett bruk. Penningströmmarna flödar fritt (inte minst genom Percys försorg) och ingen valutareglering kan hejda dem, om inte någon drar ur kontakten på datorn (vilket blir svårt att genomföra där uppe i de värmländska skogarna).

Med detta visade Odd på ett fenomen. En samhällsförändring har inträffat när traditionella lösningar inte längre fungerar. De grundläggande existentiella villkoren har ändrats. Begreppen centrum och periferi är inte längre relevanta som motsatspar. Sambandet mellan tid och avstånd försvinner. Arbetsbegreppet som vi nu känner det försvinner. Percy arbetar när han via datorn får klart för sig att något måste göras. Restriktionen att man måste bege sig någonstans fysiskt för att arbeta upphör. Den nya världen ser en splittring mellan de som har och inte har kunskap. Kunskap är den nya hårdvaran.

DE NYA JOBBEN I ETT STÖRRE EUROPA?

Ulf Månsson, vice presicent SMB-Scania Combitech

Av Maria Gromer, Vetlanda kommun

Ulf Månsson tog oss med på en "turboresa" in i den nya industri-verkligheten.

Enligt Ulf så var den nya verkligheten redan här.

Några av de punkter som Ulf tog upp som viktiga delar i den nya verkligheten var:

De som jobbar måste ha ett gynnsamt syfte, d v s det är viktigt att alla känner att de behövs.

Vi måste **kundfokusera** oss mera, d v s vi behöver jobba mera med kvalitetsfrågor. I dag drivs inte innovationsfrågorna tillräckligt kraftigt och endast 20 % av FOU- resultaten används.

Vi behöver jobba mera med **tidsfokusering** och med ett kontinuerligt förbättringsarbete. I dag används 80-90 % av tiden i industrin för icke förädlingsaktivitet.

Kommunikation - det är viktigt att kunna nå kunderna. Tiden och kontaktmöjligheterna är därför styrande i den nya tiden.

Cykler med ca 55 års mellanrum styr vår utveckling. Ulf visade ett exempel på utvecklingen ur ett transportmedelperspektiv.

- Kanalerna hade sin höjdpunkt i England omkring år 1836.
- Järnvägen hade sin höjdpunkt i USA omkring år 1891.
- Asfaltering av vägarna hade sin höjdpunkt omkring år 1946.
- Utbyggnaden av flyglinjenätet kommer att ha sin höjdpunkt kring år 2002.
- Magnottågen - tåg på en magnetslinga. Japan, Frankrike och Tyskland har redan påbörjat denna utveckling.

Det virtuella företaget har resurser som behövs i den stund då kunderna behöver dem. Infoteknologin innebär bl a att allt mindre volymer för kontorsutrymme behövs. Det virtuella företaget består av en liten kärna med få personer

och där icke kärnverksamheter köps in utifrån.

Ulf tycker att vi i Sverige har investerat allt för lite. Investeringar i programvaror, utbildning, kommersiella och sociala innovationer är sådant som måste till i kunskaps-samhället.

En annan viktig sak i det nya samhället är att kunna förstå variation och kunna bygga på fakta, dvs vara mera **faktaorienterade**.

Ulf Månsson talade även om **innovationsdriven verksamhet**. I en sådan verksamhet är inte ledarens ansvar enbart inriktad på nästa år utan på längre sikt. Man letar hela tiden efter samarbetspartner som är mer långsiktigt inriktade.

Några av fördelarna är också att det finns en så kallad **"kritisk massa"** kring de olika verksamheterna i industrin. Exempel på detta är den mikrotekniska industrin kring Stora Sjöarna och den italienska läderindustrin i Italien. Här menade Ulf att vi planerare kan medverka till en gynnsam utveckling genom att se till att infrastrukturer växer fram.

I ett komplext samhälle så måste vi kunna jobba i team men med respektive individs intrighet. Detta innebär att specialisten kommer att få allt mindre betydelse.

Ulf Månsson menade att de **nya jobben** redan finns här idag men det krävs att ledarna släpper fram dem. Chefen är många gånger rädd över att tappa kontrollen över det nya.

Cyberspace - innebär att vi umgås elektroniskt och kommunicerar som om vi vore grannar. Ett exempel är en begravningsceremoni i den elektroniska världen. Det är alltså här som de nya jobben skapas. Ett annat exempel är att sköta ordförandeskapet i de elektroniska sammanträdena.

Andra jobb är inom **miljövård** inklusive **återvinning**. Följande områden nämndes också

Säkerhet och skydd tjänsteföretag med en till fem personer, små specialistföretag, turism, video, elektronikindustri, bioteknologi, hälsoindustri.

Vi kommer att ha flera arbeten, två-tre parallellt. Det kommer att vara tufft och tidspressat och vi måste lära oss att ta till oss kunskap snabbt.

Ulf Månsson avslutade med att vi har en chans att klara oss om vi bara klarar av att rätta upp samhället snabbt.

Mina barnbarn arbetar med...

BERTIL TOREKULL, OPINIONSILDARE OCH FÖRFATTARE, VAR KONFERENS SISTE TALARE

Av Peter Karlsson, Värnamo kommun

- Hur skall jag kunna veta vad mina barnbarn skall arbeta med när jag själv knappt vet vad jag skall göra idag på eftermiddagen. Den säkraste förutsägelsen om mina barnbarns framtida arbeten skulle man säkerligen få om man bjöd in mina barnbarn till denna konferens.

Så inleder opinionsbildaren, tidningsmannen och författaren Bertil Torekull sitt anförande i rubricerat ämne.

Det råder, enligt Bertil Torekull, en stor brist på visioner i vårt samhälle idag. Alltför ansluter sig till Sokrates uttalande "Det enda jag vet är att jag ingenting vet". Vad kan då detta bero på? En orsak kan vara att utvecklingen på olika områden gått så enormt snabbt. "Framtiden nafsar oss ständigt i hälar-na". Medan vi betraktar verkligheten förändrar den sig. Det var lättare att förutse framtiden när jag var ung, menar Torekull. Då drömde man bl a om att bli brandman och visste därmed vad detta skulle innebära. Men våra barnbarn drömmer nog inte om ett yrke på det sättet som vi drömde.

Man ska inte veta allt

Dagens barnbarn har också helt andra referenser än tidigare generationer. Torekull berättar att hans barnbarn förmodligen sett mer av världen vid 10 års ålder än han själv hade gjort vid 50 års ålder.

Men liv är inte till för att förutsägas. Om man vet allt om framtiden blir man alltför försiktig. Det kan gå så långt att man antar ett erbjudande om livstidsanställning i en kommun i Sverige. (varför inte?, författarens anmärkning). Osäkerheten i vad som skall hända i framtiden har ett värde i sig. Enligt Torekull, bör man därför förbereda sig för en färd i total osäkerhet.

Den linjära utvecklingen, där det sker någon form av verklighetsframskrivning, är ett gammalt betraktelsesätt när det gäller att studera framtiden.

Vi måste därför skaffa oss mental beredskap för att kunna betrakta framtiden som ett kaos där det inte behövs några orsaker för att det skall uppstå följder.

"Faxa mig ett nytt liv!"

Hedersbegrepp som arbete och folkhemmet m fl är i framtiden inga självklarheter. Redan idag är det fullt accepterat att man är arbetslös. vad det gäller folkhemmet

vet vi ju inte ens om samhället kommer att finnas på lite längre sikt.

Det tekniksamhälle vi lever i innebär i princip att hela världen vet lika mycket ungefär samtidigt. Pressens och futurum går inte längre att skilja åt. Vi är våra egna kurirer när vi sitter framför teven och med vår fjärrkontroll bestämmer om vi skall se på stormningen av Vita huset i Moskva eller något annat program eller kanske laga mat i mikrovågsugnen.

Tekniken och utvecklingen får inte heller bli ett självändamål menar Torekull och citerar Bodil Malmsten "faxa mig ett nytt liv!, vad skall vi annars ha tekniken till?"

Hugo offline

Torekull ställer också frågan om det kommer att finnas plats i samhället för de som inte är så snabba och inte vill eller kan ta till sig ny teknik. Han ger exempel på en tidningsaffär där han ibland själv köper sina tidningar. Problemet för affärsinnehavaren Hugo är att han inte har installerat tipstjänsts online system och därmed har han förlorat många kunder. Har Hugo någon plats i framtidens samhälle?

Teknikutvecklingen kan komma att innebära att allt fler kommer att veta allt mindre. Och en liten del (1/7-delssamhället) kommer att veta allt mer. Klichéer och snuttifiering i media är en fara för samhället. Försoffningen och bristen på engagemang är ett tilltagande problem. I tevens förlovade land, USA, är detta redan en verklighet. Men detta är, enligt Torekull, något vi måste leva med och på olika sätt försöka bemästra.

Andra kunskapskällor

Enligt Torekull är dagens skola i första hand en "kunskapsanstalt". Detta innebär att det flesta och viktigaste kunskaperna får man utanför skolan. För vilken plats finns det för de som inte är intresserade av tillägna sig ämnesutbudet i skolan. Han ger ett exempel på en elev som inte alls var intresserad av skolarbetet men däremot hade ett brinnande intresse för videospel och sedermera också för hur dessa konstrueras. Denna fd elev är numera en välbärgad spelkonstruktör åt en av världens största leverantörer av videospel.

Entertainment, är en av de snabbast växande branscherna i vär-

den och man räknar med att nöjenäringen i USA omsätter redan idag mer än landets bilindustri. Många av framtidens arbeten kan finnas i denna sektor.

En ickelinjär historia

Slutligen återberättar Torekull en historia från Alf Henriksson. Historien ger den som använder det linjära betraktelsesättet in i framtiden en tankeställare.

Historien handlar om en bonde någonstans i borte Asien som bara hade en enda häst. Denna häst sprang bort och alla grannar kom till honom och sa att de tyckte att detta var mycket tråkigt. Bonden svarade: hur vet Ni att det är så

tråkigt? Några dagar senare kom hästen tillbaka till bonden tillsammans med 11 andra hästar. Så nu hade bonden 12 hästar.

En dag ramlade bondens ende son och bröt benet och grannarna kom på nytt och tyckte att detta var mycket tråkigt. Men bonden sa: Hur vet Ni att det är så tråkigt? Några dagar sedan kom en inkallelseorder från stormogulen till alla yngre män att delta i kriget. Bondens son fick ingen inkallelse p g a av sitt benbrott.

Bertil Torekull avslutar sitt anförande med uppmaningen att: "skynda dig hem och plantera ditt träd redan ikväll".

MEDDELANDE FRÅN KOMPASS:

ARBETSMARKNADSSTATISTIK - AMPAK

SCB:s deltagare i KOMPASS-gruppen har under året presenterat nya förslag till tabeller i den årliga sysselsättningsstatistiken. Alla nyheter och förändringar motiverar ett namnbyte från SYSSPAK till AMPAK.

De främsta nyheterna är;

1) Näringsgrensindelning enligt SNI 92 införs,

2) Uppgifter om ej förvärvsarbetsande personer, dvs studerande, arbetslösa, värnpliktiga och förtidspensionerade ingår i den totala redovisningen av befolkningen 16-64 år samt

3) Utbildningsnivå ingår i standardtabeller. Vidare erbjuds tabeller med uppgifter om antal förvärvsarbetsande bland utrikes födda och utländska medborgare.

Tabellerna på kommunnivå finns flera tabellförslag som beskriver bruttoströmmar, dvs nyrekrytering och avgångar i arbetskraften mellan olika år. ett annat nytt område

beskriver strukturförändringar, dvs flöden mellan branscher, sektorer och i kombination med yrkeställning. Vidare kommer att erbjudas tabeller där företagen redovisa med avseende på de anställdas utbildningsnivå i kombination med branscher och storleksklasser

I sammanfattningstabeller på delområden finns ett förslag med uppgifter om befolkningens sysselsättning i kombination med utbildning och utländskt medborgarskap. Slutligen kommer i DSDB att lägga in ett stort antal matriser som gör det möjligt att kombinera variabler efter egna önskemål.

SCB kommer under hösten att skicka ut beställningserbjudanden avseende ÅRSYS 93. Vi i KOMPASS-gruppen står gärna till förfogande för att besvara eventuella frågor.

Bertil Gustafsson

KOMUT EFTERLYSER...

Goda exempel på utvärderingar av kommunal verksamhet från KSPS medlemmar efterlyses till vårt referensbibliotek.

Skriv en kort sammanfattning med följande innehåll:

- Utvärderingens namn/rubrik
- Kortfattat syfte och målgrupp
- Beställare
- Urval
- Programvara för bearbetning
- Redovisning
- Kontaktperson, dvs den som kan ge information om utvärderingen, ev distribuera den.

Skicka era exempel till

Gunnar Lignell, Västerås stad,
Utredning och statistik, Stadshuset,
721 87 Västerås.

Skicka materialet både som avskrift och på diskett. Skriv gärna i Word Perfect 5.1, eller i överförbart format.

Eva Egnell

Sammankallande i
arbetsgruppen KOMUT